

Natura 2000-handleplan 2016– 2021

Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge

Natura 2000-område nr. 89

Fuglebeskyttelsesområde F67

Titel: Natura 2000-handleplan for Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper
Strandenge

Udgiver: Tønder Kommune

År: 2017

Forsidefoto: Ballum, Conny Brandt

Kort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering © Tønder Kommune

Må citeres med kildeangivelse.

TØNDER KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge	1
Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	9
Indsatser fordelt på aktør	11
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	13
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	14
Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan	15
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	16
Bilag 4: Kortbilag	17

Resumé

Handleplanen for Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme bestandene af de fuglearter, området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for arten brushane.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Baggrund

Miljø og Fødevareministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på ministeriets [hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Tønder Kommune på grundlag af Natura 2000-plan for fuglebeskyttelsesområdet F67 for Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Kystdirektoratet ejer tre mindre arealer i handleplanområdet. Arealerne er medtaget i denne handleplan. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel afsnit vedrørende indsatser fordelt på aktør.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 117 af 26. januar 2017 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsten mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om

miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015). De berørte kommuner har screenet planens indhold. Det vurderes ikke, at planen vil få en negativ indvirkning på miljøet, og derfor har kommunen truffet afgørelse om, at der ikke skal foretages en udvidet miljøvurdering. Afgørelsen er truffet i henhold til § 4, stk. 4, i miljøvurderingsloven.

Derudover bemærkes det, at der for samtlige statslige Natura 2000-planer foretaget en strategisk miljøvurdering. De udarbejdede kommunale Natura 2000-handleplaner har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Handleplanerne sætter ikke nye rammer for fremtidige anlægstilladelser og vil ikke kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Sikring af hedehøgs ynglesteder	Realiseret på kommunalt- og privatejede arealer gennem deltagelse i <i>Projekt Hedehøg</i> med oplysning til lodsejere og sikring af reder for 10.000 kr./år.
Bekæmpelse af prædatorer	Direkte bekæmpelse med jagt og fældefangst er påbegyndt på kommunalt- og privatejede arealer nær F67 på øerne og fastlandet gennem deltagelse i prædationsprojekt i samarbejde med Nationalpark Vadehavet, Naturstyrelsen og lokale jagtforeninger

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Pleje af græs- og naturarealer, hegning og rydning af vedplanter	Pleje af græs- og naturarealer er søgt løftet gennem forundersøgelser til etablering af optimale vandstandsforhold på i alt 1023 ha privatejede arealer i F67. Information om indsatser udsendt til landbrugsorganisationer. To afholdte møder med lodsejerudvalg om bl.a. forundersøgelser og hydrologiordningerne. Breve med oplysning om bl.a. tilskudsordninger er udsendt til i alt 87 private lodsejere i området. Orientering af Tønder Kommunes Grønne Råd 3 gange årligt, med deltagelse af en række interesseorganisationer m.fl. Tilskud til "forberedelse af afgræsning" på ca. 1040 ha. Heraf ca. 720 ha "habitatnatur "Strandeng" og 320 ha ikke-habitatnatur.
Etablering af optimale vandstandsforhold	Forundersøgelse gennemført i Ballum-Misthusum-området på 1023 ha privatejede arealer. Forundersøgelsen viste, at der er en

	dårlig lodsejerinteresse.
--	---------------------------

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Naturgenopretningsprojekt på 3 ha privatejet areal ved Rømdæmningen

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor allerede igangsatte indsatser for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i deres helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Samspil mellem indsats for naturtyper og arter

Indsatsen for de lysåbne naturtyper, som håndteres i delplanen for habitatområde 78, 86 og 90 samt delplanen for fuglebeskyttelsesområde F57 vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede fuglearter samt en lang række andre fuglearter, der benytter området som yngle- og fourageringsareal.

Indsats mod prædation og forstyrrelse

For en række fuglearter på udpegningsgrundlaget vurderes det, at der kan være behov for en supplerende indsats i forhold til forstyrrelser og prædation, hvor disse indsatser ikke i tilstrækkeligt omfang løftes af den igangsatte indsats fra første planperiode eller af den nuværende udøvelse af lovgivning vedrørende færdsel og jagt. En berørt art er især den jordrugende brushane. Indsatser overfor forstyrrelse og prædation inden for kommunernes ressortområde vil kunne finde sted efter konkret vurdering af hvor og i hvilket omfang, der er behov for dette.

Modstridende interesser

Der er i Natura 2000-planen for området gjort op med modstridende interesser mellem landbrugsmæssig drift og/eller plejeindsats og fugle på udpegningsgrundlagets yngle- og fourageringsområder. Det vurderes, at fuglebeskyttelsesområdet er så rummeligt, at der i praksis ikke vil være modstridende interesser mellem sikring af god-høj artstilstand for områdets udpegningsarter.

Tabel 3. Behov for forvaltningstiltag for arter*

Det kortlagte levested for brushane er i god tilstand. Det vurderes derfor ikke nødvendigt med yderligere tiltag i dette levested i planperioden 2016-21. Der skal i planperioden dog undersøges, om der er mulighed for at udvide levestedet for brushanen.
--

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktør

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne i Natura 2000-planen for 2016-2021. Arealerne er privatejede. Kun Kystdirektoratet ejer tre mindre arealer i området. Tønder Kommunes planlagte indsatser kan ses i tabel 3.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle
- bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 3). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Indsatsen prioriteres som følger:

1. *Pleje af lysåbne naturtyper:* Der arbejdes for at sikre pleje af lysåbne naturtyper. Der vil være tale om indsatser som græsning, og/eller slåning af lysåbne naturtyper.
2. *Indsats for truede ynglefugle:* Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter, med særlig fokus på at udvide området for brushanen.
3. Indsatser i områder med positiv lodsejerinteresse prioriteres

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Tønder Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 4, og i den forbindelse tager kommunen en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 4 viser kommunen plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 4. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af Grønne Råd	Kommunerne afholder møder 3 gange årligt med deltagelse af en række interesseorganisationer m.fl.	Hele planperioden
Udvidelse af brushanens levested	Relevante lodsejere kontaktes med henblik på at drøfte muligheder for at udvide brushanens levested	Fra 2017
Pleje af lysåben natur	Oplysning til lodsejere om tilskudsordninger til naturpleje via link til Landbrugs- og Fiskeriministeriets tilskudsordninger	Hele planperioden
Naturpleje i området	Relevante lodsejere kontaktes med henblik på at drøfte muligheder for pleje af naturområder og levesteder for arter	Fra 2017
Sikring af hede høgs ynglesteder	Tønder Kommune deltager i "Projekt hede hø" og bidrager med 10.000 kr. årligt	Årligt i hele planperioden

Projekterne gennemføres i videst omfang ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Der er ikke udarbejdet resuméer ad drifts- og plejeplaner for Natura 2000-området, da arealerne er privatejede. Kun Kystdirektoratet ejer tre mindre arealer inden for fuglebeskyttelsesområder. Disse arealer er medtaget i denne handleplan.

Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan

Generelle retningslinjer

- Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Område specifikke retningslinjer

- Det kortlagte levested for brushane udvides.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område Vadehavet – Ballum Enge, Husum Enge og Kamper Strandenge, som består af fuglebeskyttelsesområde F67.

Fugle på udpegningsgrundlaget:

Ynglefugle:

<i>Engsnarre</i>
<i>Brushane</i>
<i>Blåhals</i>
<i>Hedehøg</i>
<i>Mosehornugle</i>

Trækfugle:

Sangsvane
Bramgås
Kortnæbbet gås
Hjejle

Bilag 4: Kortbilag

